
VI. ZAŁOŻENIA SYSTEMU EDUKACYJNO-INFORMACYJNEGO

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP (art. 5 i 74) jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w ustawach: *Prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody i w ustawie o systemie oświaty*.

Zapisy dotyczące zasady uspołeczniania polityki ekologicznej poprzez stworzenie warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju znalazły się w II Polityce Ekologicznej Państwa, przyjętej przez Sejm RP w 2001 r.

Także w wyniku realizacji ustaleń Agendy 21 powstał w 2000 r dokument stworzony przez MEN i MOŚZNiL, pn. *Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej*. Zostały w nim określone cele, z których do podstawowych należą między innymi, upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej. Na podstawie postanowień tego dokumentu powinna być realizowana edukacja ekologiczna na obszarach jednostek samorządowych.

6.1. Potrzeba edukacji ekologicznej

Edukacja środowiskowa (edukacja ekologiczna) jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „**myśleć globalnie, działać lokalnie**”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Obejmuje ona przedstawianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Musi docierać do wszystkich grup wiekowych i społecznych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną.

Uwzględniając konieczne zróżnicowanie form i treści przekazu, można przyjąć podział mieszkańców na cztery główne grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne:

- pracowników samorządowych gminy (radni, pracownicy urzędu);
- nauczycieli, dziennikarzy, księży;
- dzieci i młodzież;
- dorosłych mieszkańców.

Należy równocześnie wyznaczyć **cele i efekty**, z zakresu ochrony środowiska, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno-informacyjna. Są nimi przede wszystkim:

1. Dająca się zmierzyć, poprawa stanu środowiska na terenie gminy – poprawa jakości wód powierzchniowych, czystości powietrza atmosferycznego, zmniejszenie ilości odpadów kierowanych do składowania, zmniejszenie poziomu hałasu itp.
2. Powstanie trwałych grup mieszkańców, współpracujących z samorządem lokalnym (miejskim i powiatowym), podejmujących nowe wyzwania w zakresie edukacji ekologicznej.
3. Zwiększenie sprzyjającego nastawienia społeczności lokalnej do zagadnień właściwego korzystania z zasobów przyrodniczych oraz konieczności ich ochrony.

6.2. Prowadzenie edukacji ekologicznej

Na terenie gminy Bogatynia prowadzone są działania z zakresu szeroko rozumianej edukacji ekologicznej koordynowane przez Urząd Miasta i Gminy.

Dotychczas realizowane działania z zakresu edukacji ekologicznej kładły szczególny nacisk na edukację „odpadową”. Z uwagi jednak na nierozzerwalność zagadnień „odpadowych” z pozostałymi aspektami ochrony środowiska (spalanie śmieci – zanieczyszczenie powietrza, dzikie składowiska – zagrożenie dla wód podziemnych) treści te w przeprowadzonych działaniach niejednokrotnie się przeplatają i wzajemnie uzupełniają. Prowadzone działania ukierunkowane były na edukację wśród dzieci i młodzieży (szkoły). W ramach prowadzonych działań edukacyjnych na terenie gminy przeprowadzono (współorganizowało) – coroczne akcje „Sprzątanie Świta”, konkursy ekologiczne wśród dzieci i młodzieży, wspomaganie szkół przy realizacji akcji ekologicznych.

Konieczność realizacji działań przewidzianych w Programie Ochrony Środowiska oraz Planie Gospodarki Odpadami wymusi w najbliższym czasie zintensyfikowanie działań edukacyjno-informacyjnych na terenie gminy. Zadanie to powinno być realizowane przez utworzone przy Urzędzie Miasta i Gminy **Gminne Centrum Informacji (GCI)**, które w zakresie swych obowiązków ma prowadzenie zadań edukacyjnych. Głównym celem działalności centrum w zakresie edukacji ekologicznej byłoby koordynowanie działań prowadzonych przez gminę z polityką ekologiczną powiatu. Centrum powinno być także inicjatorem lokalnych czy ponadlokalnych działań edukacyjnych. Centrum jednocześnie powinien przejąć zadania związane z pozyskiwaniem środków na zaplanowane działania.

Docelowo zadania realizowane i koordynowane przez GCI powinny objąć trzy zasadnicze segmenty:

1. Edukację ekologiczną dzieci i młodzieży opartą na ścisłej współpracy z placówkami oświaty realizowaną w oparciu o co najmniej dotychczas prowadzony zakres działań.
2. Edukację ekologiczną decydentów (pracowników samorządowych: burmistrz, radni, pracownicy urzędu miejskiego), oraz osoby mające przekazywać informacje pozostałym grupom społecznym (nauczyciele, dziennikarze, księża, pracownicy firm i służb komunalnych).
3. Edukację ekologiczną dorosłych członków społeczności lokalnej, realizowanej między innymi przez politykę medialną oraz prowadzenie okresowych akcji ekologicznych obejmujących wszystkich mieszkańców np. festyny, konkursy, wystawy, *Sprzątanie Świata* itp.

6.3. Sposoby prowadzenia akcji edukacyjnej społeczeństwa

6.3.1. Edukacja dzieci i młodzieży

Prowadzenie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży to najważniejszy segment działań edukacyjnych. Dzięki wyrobieniu w nich nawyków właściwego postępowania w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska, można się spodziewać, że w przyszłości prowadzone na terenie gminy inwestycje ekologiczne znajdą powszechne zrozumienie i akceptację.

Jak wynika z doświadczeń dzieci i młodzież mogą stać się swoistym przekątnikiem treści ekologicznych w swoich rodzinach. Mogą one „upominać” i nakłaniać rodziców do właściwego postępowania w gospodarstwie domowym czy poza nim. W pewnym stopniu poprzez swą świadomość ekologiczną dzieci i młodzieży będą kształtować postawy i zachowania ekologiczne w rodzinie.

Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w dużej mierze powinna opierać się na placówkach oświatowych wszystkich szczebli. Z uwagi na brak odrębnego przedmiotu obejmującego tylko zagadnienia edukacji ekologicznej treści te powinny być włączane w realizowane w ramach programów nauczania dla poszczególnych grup wiekowych. Dotyczy to większości nauczanych przedmiotów. Powinny to być krótkie „wtrącenia” w ramach danego przedmiotu np. fizyki, chemii, geografii, matematyki. Dodatkowo wskazane jest poświęcenie np. jednej godziny wychowawczej w miesiącu tylko (lub w większości) na zagadnienia związane tylko z edukacją ekologiczną.

Poza przekazywaniem treści ekologicznych w czasie lekcji konieczne jest właśnie w stosunku do dzieci i młodzieży zastosowanie także innych form przekazu. Powinny to być różnego rodzaju konkursy np. rywalizacje między klasami czy szkołami, wycieczki na oczyszczalnię ścieków, składowisko odpadów, rezerwatu, miejsca dzikich wysypisk śmieci itp.

Aby prowadzone działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży przyniosły oczekiwane efekty niezbędna jest ścisła współpraca z władzami samorządowymi. Przekazywane informacje powinny w dużej mierze odnosić się do najbliższego otoczenia (miejsca zamieszkania) czyli gminy. Przykłady właściwe oraz wymagające zmiany powinny pochodzić z „własnego podwórka”. Wymiernym efektem prowadzonej edukacji będzie ostatecznie w długiej perspektywie czasowej poprawa stanu środowiska na terenie gminy Bogatynia.

Nie ulega wątpliwości, że nauczyciele i uczniowie, otrzymując wsparcie gminy w tym zakresie, mogą i podejmują w praktyce szereg działań na rzecz środowiska lokalnego, które znacznie przekraczają obowiązki programowe szkoły. Dotyczy to zarówno wsparcia programowego jak i finansowego, przygotowywanych działań przez poszczególnych nauczycieli czy całe placówki szkolne. Komórką, która powinna zająć się koordynacją wszelkich kontaktów i działań pomiędzy samorządami a placówkami oświaty na terenie gminy powinno być GCI.

Stosunkowo nieskomplikowanymi dla samorządu miejskiego przykładami wspierania ekologicznych działań szkół jest między innymi współfinansowanie, wspólna organizacja i pomoc merytoryczna w takich przedsięwzięciach jak:

- organizacja *Dnia Ziemi, Światowego Dnia Ochrony Środowiska, Sprzątania Ziemi, Dnia bez samochodu* itp.
- prowadzenie programów autorskich czy innowacji pedagogicznych w szkołach,
- programy edukacyjne związane z ochroną środowiska (ochrona wód powierzchniowych, selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych, nowe nasadzenia drzew itp.),
- konkursy związane z tematyką ochrony lokalnego środowiska przyrodniczego (np. wytyczenie ścieżki edukacyjnej obejmującej wszystkie pomniki przyrody na terenie gminy),
- udział pracowników samorządowych, pracowników firm komunalnych w zajęciach terenowych klas bądź kół przyrodniczych, w charakterze specjalistów, w zakresie określonym tematem zajęć terenowych,

- udostępnianie i popularyzacja informacji, w tym także materiałów drukowanych, na temat zagrożeń i prośrodowiskowych działań gminy, celem wspólnej edukacji jego mieszkańców,
- prenumerata czasopism przyrodniczych i ekologicznych,
- wzbogacanie bibliotek szkolnych w materiały dydaktyczne przydatne w realizacji zagadnień związanych z ekologią i ochroną środowiska,
- wspieranie programów i ekologicznych przedsięwzięć szkół w niezbędne pomoce naukowe wykorzystywane podczas realizacji tych działań (np. zapewnienie swobodnego dostępu do Internetu w każdej szkole).

Przy prowadzeniu edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży (i nie tylko) zasadne jest także podjęcie współpracy z ekologicznymi organizacjami pozarządowymi tzw. *NGO (Non Government Organization)*. Współpraca taka przyczyni się do wzbogacenia zakresu merytorycznego prowadzonych działań, z drugiej zaś strony może wpłynąć na obniżenie jej kosztów. Wielokrotnie bowiem z racji swych działań statutowych organizacje te świadczą swą pomoc w formie nieodpłatnej. Do największych organizacji ekologicznych działających na terenie całego kraju można zaliczyć między innymi: Ligę Ochrony Przyrody, Polski Klub Ekologiczny, Federacja Zielonych, Towarzystwo Ochrony Przyrody *Salamandra*.

6.3.2. Decydenci

Do pierwszej grupy decydentów należy zaliczyć przede wszystkim burmistrza, radnych oraz pracowników urzędu miejskiego. Do nich w dużej mierze należy podejmowanie działań z zakresu planowania, programowania i rozwoju. Przekładają się one później na działania inwestycyjne i organizacyjne, związane z ochroną środowiska na obszarze gminy Bogatynia. W związku z tym umocowaniem organizacyjnym osoby te powinny zostać przeszkolone w pierwszej kolejności.

Właściwy poziom ich świadomości ekologicznej oraz zrozumienie zasad rządzących się zrównoważonym rozwojem, pozwoli na łatwiejsze wprowadzanie niezbędnych działań.

Elementami edukacji ekologicznej wśród tej grupy powinny być organizowane dla nich spotkania ze specjalistami, udział w konferencjach i szkoleniach, konsultacje z praktykami, którzy realizują podobne zadania z zakresu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska na własnym terenie. Należy podkreślić, że akcja edukacyjna prowadzona wśród decydentów nie może mieć charakteru jednostkowego. Powinna być

---

prowadzona w sposób cykliczny (uwzględniająca pozostałe obowiązki wynikające z pełnionych przez te osoby funkcji), zapewniająca ciągle doskonalenie się i doszktałanie tej grupy osób. Jednocześnie osoby te powinny same uczestniczyć w promowaniu treści ekologicznej np. uczestnictwo w festynach czy obchodach *Dni Ziemi* itp. Widoczny, pozytywny przykład zaangażowania się tych osób w działania ekologiczne będzie sygnałem dla mieszkańców gminy podkreślającym słuszność prowadzonych działań.

Drugą grupą osób („decydenci pośredni”), które powinny zostać objęte akcją edukacyjną w pierwszej kolejności, są osoby, które z racji wykonywanego zawodu mają częsty kontakt z szerszą grupą mieszkańców. Do grupy tych osób należy zaliczyć między innymi nauczycieli, dziennikarzy mediów lokalnych, księży a także pracowników firm i służb komunalnych. Prowadzenie wśród tej grupy osób edukacji powinno koncentrować się na zorganizowaniu im głównie cyklu spotkań i szkoleń, a także na zapewnieniu dostępu do jak najszerszych zasobów materiałów literatury fachowej (czasopisma, periodyki, książki, wydawnictwa multimedialne). Uzupełnieniem mogłyby być także wyjazdy terenowe pozwalające przekonać się naocznie o wybranych zagadnieniach z tematyki ochrony środowiska. Bardzo istotne jest aby w zaplanowanym cyklu spotkań znalazło się co najmniej jedno dotyczące form przekazywania informacji. Dotyczy to głównie osób mających bezpośredni kontakt z większą liczbą osób. Nabyta wiedza powinna im ułatwić przekazywanie informacji o formie prowadzenia spotkań czy wykładów, przekonywania do własnego stanowiska.

Istotne jest aby osoby, szczególnie z tej grupy, jako grupy dużego zaufania społecznego, w sposób rzetelny przedstawiały wszystkie aspekty planowanych do wprowadzenia inwestycji czy zmian w zakresie zagadnień ochrony środowiska. Muszą być przygotowani do spotkania z ludźmi o różnym poziomie świadomości ekologicznej i umieć odpowiednio dostosować formę przekazywanych informacji.

6.3.3. Edukacja dorosłych

Edukacja osób dorosłych wymaga znalezienia właściwego sposobu kształtowania świadomości ekologicznej. Specjalnie organizowane spotkania, wykłady, czy kluby dyskusyjne nie zawsze przynoszą zamierzone rezultaty. Krąg odbiorców tego typu form edukacyjnych bywa bardzo zawężony. Pojawiają się na nich głównie osoby zainteresowane poszerzeniem już posiadanej wiedzy. Nie oznacza to oczywiście, że tej formy edukacji ekologicznej nie należy stosować. Ważne jednak aby ich intensywność była dostosowana do spodziewanych efektów.

Z badań wynika, że na kształtowanie świadomości ekologicznej duży wpływ wywierają media. Przekazują one wiedzę na temat funkcjonowania, znaczenia i zagrożeń środowiska, ale również informują na bieżąco o problemach i działaniach na rzecz ochrony środowiska. Dlatego też współpraca z mediami (prasa lokalna) nie tylko znacznie poszerza krąg edukowanych, ale także przekazuje treści ekologiczne wraz z informacjami o konkretnych działaniach.

Dobrze przeprowadzona edukacja w prasie lokalnej ma na celu ukształtowanie świadomości mieszkańców przejawiającej się w ich konkretnych działaniach związanych z troską o otaczające ich najbliższe środowisko. Ważny jest również wybór odpowiednich treści, położenie szczególnego nacisku na uświadomienie, że pojedyncze zachowania każdego z nas mają wielkie znaczenie w zachowaniu czystości i estetyki naszej gminy. Treści te należy przekazywać kilkakrotnie stosując odmienne, interesujące formy przekazu. Edukacja ekologiczna w mediach, przede wszystkim w prasie, jest stosunkowo prosta do przeprowadzenia, wymaga jednak odpowiedniego przygotowania dziennikarzy. Bazując na „modności” tematów ekologicznych można przypuszczać, że media, zwłaszcza lokalne chętnie włączają się w realizację zadań związanych z edukacją ekologiczną. Współpraca z mediami jest wyjątkowo cenna w przypadku piętnowania i wytykania złych przykładów związanych z ochroną środowiska (nielegalne zrzuty ścieków, nielegalne składowanie odpadów, nielegalna wycinka drzew itp.). Należy jednak podkreślić, że konieczna jest ścisła koordynacja dotycząca zakresu i sposobu przekazywania treści ekologicznych poprzez media. Zadaniem tym docelowo powinno się zajmować GCI.

Edukacja ekologiczna dorosłych powinna być połączona również z rozrywką społeczności lokalnych, w czasie której mogą być również propagowane treści ekologiczne. Imprezy takie jak festyny, wystawy, konkursy, koncerty itp. zazwyczaj przeznaczone są dla całych rodzin. Dzięki temu możliwa jest integracja dzieci i rodziców w ramach przekazywanych treści ekologicznych np. wspólne uczestniczenie w konkursach. Taki sposób edukowania dorosłych (rodziców) jest bardzo skuteczną formą przekazywania treści ekologicznych.

W przypadku gminy proponowane formy przekazu treści ekologicznych mogą mieć charakter cykliczny np. przechodzący z sołectwa do sołectwa. Można do ich organizacji wykorzystać Miejski Ośrodek Kultury, placówki oświatowe (wystawy) a także boiska czy sceny widowiskowe (festyny).

Nie należy również zapomnieć o ogólnopolskich sezonowych „akcjach ekologicznych” np. *Sprzątanie Świata*, *Dni Ziemi* i inne. Stawiają sobie one za cel szeroko

---

rozumianą ochronę środowiska, ostrzegają przed zagrożeniami, uświadamiają szkodliwość niektórych zachowań człowieka.

6.4. Społeczne kampanie informacyjne

Prowadzone przez Gminne Centrum Informacji działania edukacyjno-informacyjne powinny położyć duży nacisk na realizację szerokich kampanii edukacyjnych, których celem byłoby propagowanie idei zrównoważonego rozwoju. Realizacja takich zadań prowadzona powinna być z wykorzystaniem wszystkich lokalnie dostępnych form.

6.4.1. Media w kampanii informacyjnej

Niezbędnym elementem pomyślnego promowania zagadnień ekologicznych jest wsparcie prowadzonych działań w środkach masowego przekazu poprzez realizację odpowiedniej polityki medialnej. Media dzięki znacznym możliwościom oddziaływania, społecznego spełniają ważną rolę w kształtowaniu świadomości proekologicznej. Ważne jest zatem nawiązanie bliskiej współpracy GCI mediami lokalnymi. Prowadzona właściwa polityka medialna ma na celu dotarcie z treściami ekologicznymi głównie do osób dorosłych. Promocja za pośrednictwem mediów zachowań proekologicznych z zakresu gospodarki odpadami oraz ogólnie ochrony środowiska, odgrywa bardzo ważną rolę i jest jednym z podstawowych źródeł informacji. Dzięki pomocy mediów w trakcie realizacji programu możliwe będzie również przeprowadzenie rozmaitych akcji i kampanii edukacyjnych.

W celu osiągnięcia pożądaných efektów prowadzona polityka medialna powinna być oparta w głównej mierze o media lokalne (prasa), miejscowa telewizja kablowa, a także z racji znacznego wzrostu jego znaczenia również o Internet.

Prasa lokalna

Współpracując z prasą władze gminne za pośrednictwem GCI dysponują takimi formami edukowania społeczeństwa jak:

- **Ogłoszenie.** Poprzez tę formę w prosty, hasłowy sposób można informować np. o wprowadzanym systemie segregacji odpadów na terenie gminy, czy planowanych nowych nasadzeniach drzew.
- **Wkładka informacyjna do gazety.** Powinna zostać skonstruowana w formie ulotki/broszury tematycznej np. szkodliwości wypalania łąk, niewłaściwego

pozbywania się nieczystości płynnych itp. Ulotka ta stanowiłaby więc ABC postępowania w danym zakresie, z którą powinni się zapoznać mieszkańcy gminy. Ta sama broszura powinna być również rozdana mieszkańcom gminy indywidualnie do każdego gospodarstwa domowego.

Gazetą, z którą powinna być nawiązana ścisła współpraca przy prowadzeniu akcji edukacyjno-informacyjnej powinna być gazeta ukazująca się na terenie gminy: *Gazeta Bogatyńska*. Wskazana jest także współpraca z gazetami ogólnie regionalnymi. Dzięki temu informacje dotyczące działań ekologicznych na terenie gminy Bogatynia byłyby zamieszczane w egzemplarzach do niej trafiających. Część informacji może też być wykorzystywana jako „wiadomości z regionu”.

Lokalna telewizja kablowa

Funkcjonująca na terenie gminy Telewizji Kablowej „Bogatynia” Sp. z o.o. może być bardzo dobrym narzędziem służącym do propagowania treści ekologicznych w ramach ogólnie gminnej akcji edukacyjnej. Najprostszymi sposobami jej wykorzystania, może być:

- Wyprodukowanie przez redakcję telewizji (agencję reklamową) telewizyjnego spotu informacyjnego (reklamowego) np. szanowaniu zieleni miejskiej, zanieczyszczaniu wód. Ważne by informacja ta była zrozumiała dla widzów w różnym wieku. Można emitować też kilka informacji (o różnym stopieniu ich złożoności) kierowanych do różnych odbiorców, należy jednak pamiętać o rosnących wtedy znacznie kosztach. Informacje te powinny być emitowane najlepiej w najbardziej atrakcyjnych godzinach i podkreślać hasło kampanii edukacyjnej.
- Zaproponowanie dziennikarzom przeprowadzenia w studio dyskusji z udziałem specjalistów i przedstawicieli władz gminnych i powiatowych. Goście odpowiadają na zadawane przez telefon pytania widzów. Takie dyskusje przyciągają zazwyczaj uwagę społeczności. Dzięki takiemu sposobowi informowania władze poznają stosunek mieszkańców do decyzji samorządowców, którzy z kolei mają możliwość wyjaśnienia społeczności wszelkich pojawiających się wątpliwości i niejasności.

Internet

Ważnym instrumentem służącym komunikacji społecznej i informowaniu mieszkańców o podejmowanych przez władze samorządowe działaniach jest wykorzystanie możliwości jakie daje Internet. Tą drogą istnieje duża szansa dotarcia do młodzieży, wśród której Internet jest coraz bardziej popularnym środkiem komunikacji.

- **Strona www.** Stworzenie przez GCI strony internetowej (powiązanej ze stroną Urzędu Miasta i Gminy), na której znalazłyby się wszystkie bieżące informacje dotyczące prowadzonych na terenie gminy działań z zakresu ochrony środowiska. Na stronie internetowej można również zamieszczać w porozumieniu z lokalnymi gazetami artykuły, które się w nich ukazały a związane były z szeroko rozumianą ochroną środowiska,
- **Poczta elektroniczna.** Daje możliwość wysyłania listów elektronicznych zawierające informacje o prowadzonych czy planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska na terenie gminy do tych mieszkańców gminy, którzy korzystają z Internetu i zgłosili chęć otrzymywania takich informacji. Dodatkowo poczta elektroniczna daje możliwość zgłaszania przez internautów postulatów związanych z ochroną środowiska do władz gminy czy Gminnego Centrum Informacji. Odpowiedzi na te pytania mogą być publikowane na stronie www lub w lokalnej prasie.

6.4.2. Okresowe kampanie informacyjne

Do najpopularniejszych i stosunkowo łatwych do przeprowadzenia (współorganizacji) działań z zakresu kampanii informacyjnych przez GCI należy zaliczyć akcję ulotkową, festyny.

Akcja ulotkowa

Akcja ulotkowa to najpopularniejsza forma przekazu treści ekologicznych. Jest ona zawsze wsparciem przy wprowadzaniu konkretnych działań związanych z ochroną środowiska. Z założenia ulotki (broszury informacyjne) trafiają bezpośrednio do adresatów czyli mieszkańców. Bezpośrednie dostarczanie wybranej grupie daje większą gwarancję osiągnięcia zamierzonego celu.

Istotną sprawą jest aby kolportaż ulotek był przeprowadzony przed podjęciem konkretnych działań „technicznych”. Mieszkańcy będą mieli właściwe przygotowanie merytoryczne w chwili wprowadzanych zmian.

Kolportowane ulotki powinny zawierać tylko najważniejsze elementy wprowadzanych działań – pełen zakres informacji powinien być przekazany za pośrednictwem innych form przekazu. Ulotki winny wyjaśniać i uzasadniać wprowadzane przedsięwzięcia a także przedstawiać korzyści z nich płynące

Przekazywane treści powinny być zredagowane w sposób jasny i skrótowy (najlepiej hasłowo) a forma ulotki powinna być przejrzysta i czytelna.

Festyny

Festyn ma być w założeniu imprezą rodzinną, na której spotykają się wszyscy mieszkańcy danej miejscowości. Oprócz typowej rozrywki w czasie trwania festynu mogą być przekazywane mieszkańcom także informacje ekologiczne. Mogą to być różnego rodzaju konkursy: sprawnościowe, wiedzy z danej dziedziny itp. Wskazane aby proponowane formy edukacji poprzez zabawę angażowały w nią dzieci i rodziców

W trakcie trwania festynu, obok głównego programu, można także propagować treści z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska:

- warsztat ceramiki,
- wystawa zdrowej żywności połączona z degustacją,
- prezentacja rezerwatu i pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy,
- prezentacja sprzętu wykorzystywanego w gospodarce odpadami: pojemników, worków do zbiórki i segregacji odpadów. indywidualnych przydomowych kompostowników itp.,
- wystawa sadzonek drzew, krzewów, kwiatów,
- prezentacja literatury ekologicznej i prac plastycznych związanych z ekologią, wykonanych przez młodzież.

